

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (kahdeksas jaosto)

24 päivänä lokakuuta 2019*

Ennakkoratkaisupyyntö – Unionin tuomioistuimen työjärjestys – 99 artikla – Lentoliikenne – Asetus (EY) N:o 261/2004 – Lennon pitkäaikainen viivästyminen – Matkustajien oikeus korvaukseen – Näyttö matkustajan lähtöselvitykseen ilmoittautumisesta – Lentoliikenteen harjoittajan vahvistama varaus

Asiassa C-756/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois (Aulnay-sous-Bois'n vähäisten riita-asioiden tuomioistuin, Ranska) on esittänyt 28.11.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 3.12.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

LC ja

MD

vastaan

easyJet Airline Co. Ltd,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. S. Rossi sekä tuomarit J. Malenovský (esittelevä tuomari) ja F. Biltgen,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- MD ja LC, edustajanaan J. Pitcher, avocate,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään A.-L. Desjonquères ja I. Cohen,
- Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes, P. Barros da Costa, L. Medeiros ja C. Farto,
- Euroopan komissio, asiamiehinään J. Hottiaux ja N. Yerrell,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

määräyksen

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (EUVL 2004, L 46, s. 1) 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä LC ja MD ja toisaalta easyJet Airline Co. Ltd (jäljempänä easyJet) ja joka koskee lennon pitkäaikaisen viivästymisen vuoksi vaadittua korvausta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 3 Asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Lentoliikenteen alalla toteutettavalla yhteisön toiminnalla olisi pyrittävä muun muassa varmistamaan matkustajien suojelun korkea taso. Lisäksi olisi otettava kaikilta osin huomioon kuluttajansuojelun yleiset vaatimukset.”

- 4 Kyseisen asetuksen 2 artiklan g alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

– –

g) ’varauksella’ sitä, että matkustajalla on lippu tai muu todiste, joka osoittaa, että lentoliikenteen harjoittaja tai matkanjärjestäjä on hyväksynyt ja rekisteröinyt kyseisen varauksen.”

- 5 Mainitun asetuksen 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovelletaan

- a) matkustajiin, jotka lähtevät jäsenvaltion alueella sijaitsevalta ja perustamissopimuksen soveltamisalaan kuulualta lentoasemalta;
- b) matkustajiin, jotka lähtevät kolmannessa maassa sijaitsevalta lentoasemalta jäsenvaltion alueella sijaitsevalle ja perustamissopimuksen soveltamisalaan kuulualle lentoasemalle ja jotka eivät ole saaneet etuuksia tai korvausta ja apua kyseisessä kolmannessa maassa, mikäli kyseisestä lennosta vastaa yhteisön lentoliikenteen harjoittaja.

2. Edellä 1 kohtaa sovelletaan sillä edellytyksellä, että

- a) matkustajalla on vahvistettu varaus kyseiselle lennolle ja, jollei ole kyse 5 artiklassa tarkoitettusta peruutustapauksesta, hän ilmoittautuu lähtöselvitykseen

- niitä ehtoja noudattaen ja siinä määräajassa, jotka lentoliikenteen harjoittaja, matkanjärjestäjä tai valtuutettu matkatoimisto on etukäteen kirjallisesti ilmoittanut (sisältää myös ilmoittamisen sähköisesti),

tai, jos määräaikaa ei ole ilmoitettu,

- viimeistään 45 minuuttia ennen julkistettua lähtöaikaa;

- b) lentoliikenteen harjoittaja tai matkanjärjestäjä on siirtänyt matkustajan lennolta, jolle hänellä on varaus, toiselle lennolle, riippumatta siirron syystä.

– –”

- 6 Asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos tähän artiklaan viitataan, matkustajan on saatava seuraavan suuruinen korvaus:

- a) 250 euroa lentojen osalta, joiden pituus on enintään 1 500 kilometriä;
- b) 400 euroa yhteisön sisäisten lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 kilometriä, ja muiden lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 mutta alle 3 500 kilometriä;
- c) 600 euroa lentojen osalta, joihin ei voida soveltaa a tai b alakohtaa.

Lennon pituutta määriteltäessä on perusteena käytettävä viimeistä määräpaikkaa, johon matkustaja saapuu myöhässä aikataulun mukaisesta saapumisajasta siksi, että lennolle pääsy on evätty tai lento on peruutettu.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 7 Pääasian kantajilla oli sähköinen varaus easyJetin edestakaiselle lennolle, johon kuului menolento Pariisista (Ranska) Venetsiaan (Italia) 8.2.2014 ja paluulento 10.2.2014.
- 8 Pääasian kantajien mukaan paluulento saapui Pariisiin kolme tuntia ja seitsemän minuuttia myöhässä.
- 9 Koska pääasian kantajat eivät saaneet korvausta kyseisestä viivästymisestä, he nostivat kanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa ja vaativat, että easyJet velvoitetaan maksamaan heille kummallekin 250 euroa asetuksen N:o 261/2004 7 artiklassa säädettyä kiinteämääräisenä korvauksena.
- 10 EasyJet, joka ei kiistä mainittua viivästymistä, ei hyväksy korvausvaatimusta, koska pääasian kantajat eivät ole esittäneet tarkastuskortteja osoituksena siitä, että he olivat ilmoittautuneet lähtöselvitykseen.
- 11 Pääasian kantajat katsovat, että tässä tilanteessa on syytä selventää lähtöselvitykseen ilmoittautumista koskevaan näyttöön liittyvää kysymystä, ja he väittävät muun muassa, että tarkastuskortin hallussapito ei voi merkitä sitä, että matkustaja todella olisi ilmoittautunut lähtöselvitykseen tai että hän olisi noussut ilma-alukseen, että asetuksen N:o 261/2004 3 artiklassa ei määritellä lähtöselvityksen käsitettä ja että on otettava huomioon matkustajien lähtöselvityksen alalla tapahtunut digitaalinen kehitys, jota ilmentävät lippujen ostaminen paperittomasti, lähtöselvitysmahdollisuudet verkossa sekä sähköiset liput.

- 12 EasyJetin mukaan asetuksen N:o 261/2004 tulkinnasta ei sen sijaan ole mitään epäselvyyttä, koska Cour de cassation (ylin tuomioistuin, Ranska) on täsmentänyt, että matkustajien on esitettävä tarkastuskortti osoittaakseen, että he ovat ilmoittautuneet lähtöselvitykseen.
- 13 Ennakkoratkaisupyyntöissä mainitaan Cour de cassationin oikeuskäytäntö, jossa on pysytetty ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen antamat tuomiot, joilla viimeksi mainittu on hylännyt asetuksen N:o 261/2004 nojalla tehdyt kiinteämääräistä korvausta lennon pitkäaikaisen viivästymisen vuoksi koskevat hakemukset, joita olivat tehneet matkustajat, jotka eivät olleet esittäneet asian kannalta merkityksellisiä tarkastuskortteja, vaikka he olivatkin esittäneet todisteet sähköisestä varauksesta ja tiettyjä tositteita.
- 14 Ennakkoratkaisupyyntöistä ilmenee lisäksi, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetuissa lukuisissa riita-asioissa useimmat lennosta vastaavat lentoliikenteen harjoittajat vetoavat tarkastuskortin esittämättä jättämiseen kieltäytyäkseen maksamasta asetuksen N:o 261/2004 7 artiklassa säädettyä korvausta lennon viivästyessä pitkäaikaisesti ja ne tukeutuvat Cour de cassationin edellä mainittuun oikeuskäytäntöön.
- 15 Tässä tilanteessa tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko [asetuksen N:o 261/2004] 3 artiklan 2 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että voidakseen vedota asetuksen säännöksiin matkustajien on näytettävä toteen ilmoittautumisensa lähtöselvitykseen?
- 2) Jos vastaus tähän kysymykseen on myöntävä, onko [asetuksen N:o 261/2004] 3 artiklan 2 kohdan a alakohta esteenä yksinkertaiselle olettamalle, jonka mukaan matkustajan ilmoittautumista lähtöselvitykseen koskevan edellytyksen katsotaan täyttyneen, kun matkustajalla on hallussaan 2 artiklan g alakohdassa tarkoitettu lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan hyväksymä ja rekisteröimä varaus?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 16 Aluksi on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tämän vuoksi tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen (ks. mm. tuomio 17.9.2015, van der Lans, C-257/14, EU:C:2015:618, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 17 Nyt käsiteltävässä ennakkoratkaisupyyntöissä on käytettävä tätä mahdollisuutta.
- 18 On nimittäin toki niin, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää ennakkoratkaisukysymyksillään unionin tuomioistuinta lausumaan yleisesti siitä, onko asetuksen N:o 261/2004 3 artiklan 2 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että voidakseen vedota kyseisen asetuksen säännöksiin matkustajan on näytettävä toteen ilmoittautumisensa lähtöselvitykseen, ja jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, voidaanko – kyseisen asetuksen 2 artiklan g alakohta huomioiden – tällainen ilmoittautuminen olettaa, kun kyseisellä matkustajalla on lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan hyväksymä ja rekisteröimä varaus.
- 19 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymykset kuuluvat kuitenkin täsmälliseen asiayhteyteen eli siihen, että lentoliikenteen harjoittaja on kieltäytynyt myöntämästä asetuksen N:o 261/2004 nojalla korvausta lennon, jolle asianomaisilla oli vahvistettu varaus, saavuttua vähintään kolme tuntia

myöhässä määräpaikkaansa. Kuten tämän määräyksen 10 kohdasta ilmenee, lentoliikenteen harjoittaja ei kiistä tällaista viivästymistä, mutta se kieltäytyy maksamasta pyydettyä korvausta, koska matkustajat eivät ole näyttäneet toteen – tarkastuskorttia esittämällä – ilmoittautuneensa lähtöselvitykseen.

- 20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien korostaa myös sen käsiteltäväksi saatettujen riita-asioiden suurta määrää. Sen mukaan enemmistö lentoliikenteen harjoittajista kieltäytyy myöntämästä asetuksen N:o 261/2004 7 artiklassa säädettyä korvausta lennon pitkäaikaisen viivästymisen tapauksessa sillä perusteella, että tarkastuskorttia ei ole esitetty, ja tätä tarkastuskortin esittämistä vaaditaan asianomaisen jäsenvaltion ylimmän tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti.
- 21 Edellä esitetty huomioiden ja hyödyllisen vastauksen antamiseksi ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, jotta tämä voi ratkaista käsiteltäväkseen saatetun riita-asian, esitetyt kysymykset on ymmärrettävä siten, että niillä pyritään lähinnä selvittämään, onko asetusta N:o 261/2004 ja erityisesti sen 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan tulkittava siten, että vähintään kolme tuntia myöhässä määräpaikkaansa saapuneen lennon matkustajilta, joilla on vahvistettu varaus kyseiselle lennolle, voidaan evätä korvaus kyseisen asetuksen nojalla yksinomaan sillä perusteella, että korvaushakemuksensa tehdessään he eivät näyttäneet toteen – erityisesti tarkastuskortin esittämällä – ilmoittautuneensa kyseisen lennon lähtöselvitykseen.
- 22 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artiklan mukaan on niin, että unionin tuomioistuin voi esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa päättää ratkaista asian perustellulla määräyksellä muun muassa tilanteessa, jossa ennakkoratkaisukysymykseen annettavasta vastauksesta ei ole perusteltua epäilystä.
- 23 Tilanne on tämä nyt käsiteltävässä asiassa, joten kyseistä määräystä on sovellettava.
- 24 Asetuksen N:o 261/2004 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan sanamuodosta ilmenee, että kyseistä asetusta sovelletaan yksinomaan, kun yhtäältä matkustajilla on vahvistettu varaus asianomaiselle lennolle ja toisaalta he ilmoittautuvat lähtöselvitykseen kyseisessä säännöksessä ilmoitetussa määräajassa.
- 25 Tästä seuraa, että koska kyseisessä säännöksessä tarkoitetut kaksi edellytystä ovat kumulatiivisia, matkustajan ilmoittautumista lähtöselvitykseen ei voida olettaa siitä, että kyseisellä matkustajalla on vahvistettu varaus asianomaiselle lennolle.
- 26 Kyseisessä säännöksessä täsmennetään lisäksi, että vaatimus lähtöselvitykseen ilmoittautumisesta ei ulotu matkustajiin, joiden lento on peruutettu.
- 27 Ennakkoratkaisukysymykset koskevat kuitenkin matkustajia tilanteessa, jossa lento on viivästynyt pitkäaikaisesti.
- 28 Tämän osalta sikäli kuin – pääasian tavoin – tietty lentoliikenteen harjoittaja päästää lentokoneeseen matkustajat, joilla on vahvistettu varaus asianomaiselle lennolle, ja kuljettaa heidät määräpaikkaansa, on katsottava, että kyseiset matkustajat ovat noudattaneet vaatimusta ilmoittautua lähtöselvitykseen ennen kyseistä lentoa. Tässä tilanteessa heidän ei näin ollen ole tarpeen näyttää toteen tällaista lähtöselvitykseen ilmoittautumista, kun he tekevät korvaushakemuksensa.
- 29 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisten matkustajien, joilla on vahvistettu varaus lennolle ja jotka ovat lennolla olleet, on katsottava täyttäneen asianmukaisesti vaatimuksen ilmoittautua lähtöselvitykseen.
- 30 Näin ollen on niin, että kun kyseiset matkustajat saapuvat määräpaikkaansa vähintään kolme tuntia myöhässä, heillä on asetuksen N:o 261/2004 nojalla oikeus korvaukseen kyseisen viivästymisen perusteella eikä heidän tarvitse esittää tätä varten tarkastuskorttia tai muuta asiakirjaa, joka osoittaa, että he ovat ilmoittautuneet viivästyneen lennon lähtöselvitykseen ilmoitetussa määräajassa.

- 31 Tällainen päätelmä saa sitä paitsi vahvistuksen asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa mainitusta tavoitteesta, joka on matkustajien suojelun korkean tason varmistaminen.
- 32 Matkustajilla, joiden lento viivästyy pitkäaikaisesti, on näin ollen mahdollisuus käyttää oikeuttaan korvaukseen ilman, että heidät veloitettaisiin heidän tilanteeseensa sopimattomalla tavalla näyttämään toteen myöhemmin eli silloin, kun he tekevät korvaushakemuksensa, että he olivat ilmoittautuneet viivästyneen lennon, jolla heidät joka tapauksessa kuljetettiin, lähtöselvitykseen.
- 33 Tilanne on toinen yksinomaan, jos lentoliikenteen harjoittajalla on hallussaan seikkoja, joilla voidaan osoittaa, että – toisin kuin matkustajat väittävät – heitä ei kuljetettu asianomaisella viivästyneellä lennolla, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä.
- 34 Edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että asetusta N:o 261/2004 ja erityisesti sen 3 artiklan 2 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että matkustajilta, joiden lento on saapunut määräpaikkaansa vähintään kolme tuntia myöhässä ja joilla on vahvistettu varaus kyseiselle lennolle, ei voida evätä korvausta kyseisen asetuksen nojalla yksinomaan sillä perusteella, että kun he tekivät korvaushakemuksensa, he eivät – erityisesti tarkastuskortin esittämällä – näyttäneet toteen, että he olivat ilmoittautuneet kyseisen lennon lähtöselvitykseen, ellei osoiteta, että kyseisiä matkustajia ei kuljetettu asianomaisella viivästyneellä lennolla, mikä kansallisen tuomioistuimen on selvitettävä.

Oikeudenkäyntikulut

- 35 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on määrännyt seuraavaa:

Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 261/2004 ja erityisesti sen 3 artiklan 2 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että matkustajilta, joiden lento on saapunut määräpaikkaansa vähintään kolme tuntia myöhässä ja joilla on vahvistettu varaus kyseiselle lennolle, ei voida evätä korvausta kyseisen asetuksen nojalla yksinomaan sillä perusteella, että kun he tekivät korvaushakemuksensa, he eivät – erityisesti tarkastuskortin esittämällä – näyttäneet toteen, että he olivat ilmoittautuneet kyseisen lennon lähtöselvitykseen, ellei osoiteta, että kyseisiä matkustajia ei kuljetettu asianomaisella viivästyneellä lennolla, mikä kansallisen tuomioistuimen on selvitettävä.

Allekirjoitukset